

Inleiding Programmabegroting 2024

Inleiding Programmabegroting 2024

Voor u ligt de programmabegroting 2024 die, zoals bedoeld, gebaseerd is op de kadernota 2024 – waarin ons collegeprogramma is doorvertaald - en de bijgestelde inzichten vanuit de bestuursrapportage 2023. De begroting is opgesteld in een tijd waarin de onzekerheden over de langjarige gemeentefinanciën enorm zijn. Het college houdt de lijn van het collegeprogramma vast om de uitdaging aan te gaan en geen voorzieningen af te breken.

Deze begroting heeft een positief saldo van € 43.647. Ook het jaar 2025 sluit positief, de jaren daarna niet. Dit sluit aan bij de oproep van de VNG (ledenbrief VNG 14 juli) om geen sluitende begroting aan te bieden. Het financieel meerjarenbeleid ligt ook in lijn met de gekozen koers in het coalitieakkoord en collegeprogramma. Het voordelig saldo (2024) van deze begroting komt voornamelijk tot stand door een lagere dotatie aan de behoedzaamheidsreserve. De behoedzaamheidsreserves is bij de begroting 2023 tot stand gekomen en is gevormd om de tijdelijke hoge Algemene Uitkering goed te bestemmen en te anticiperen op de lagere uitkering vanaf 2026. Omdat Twenterand een goed weerstandsvermogen heeft, is het acceptabel de dotatie aan de behoedzaamheidsreserve in 2024 te verlagen van € 2.500.000 naar € 1.750.000.

Landelijke ontwikkelingen

Zoals eerder benoemd is deze begroting tot stand gekomen in een tijd met veel onzekerheden over de langjarige gemeentefinanciën Landelijk is hier veel aandacht aan besteed. BMC heeft in opdracht van de taskforce Taken en Middelen Gemeenten (onder leiding van Rinnooy Kan) een onderzoek uitgevoerd naar de balans tussen taken en middelen bij gemeenten. De conclusie van dit onderzoek is dat het verhogen van gemeentelijke belastingen niet de oplossing voor de tekorten kan zijn. Ook heeft men onderzocht wat de effecten zijn indien gemeenten de bezuinigingen laten landen in de medebewindstaken. Uitkomst van dat onderzoek geeft aan dat de risico's bij onvoldoende gemeentelijke middelen voornamelijk op de volgende terreinen liggen:

- dreiging van vertraging voor het bouwen van woningen en het behalen van de doelstellingen van het Klimaatakkoord;
- afname van de inzet op preventie in het sociaal domein en zullen de wachtlijsten groeien;
- verschraling op gebied van sport, cultuur (vrije beleidsruimte);

Daarbij geldt ook dat achteruitgang bij het ene domein in de praktijk doorwerkt naar een ander domein. Dit vanwege de onderlinge verwevenheid en het verdwijnen van een integrale benadering en meekoppelkansen. Gezien het controversieel verklaren van het dossier gemeentefinanciën verwachten wij op korte termijn geen duidelijkheid over toekomstige gemeentefinanciën. Uiteraard blijven wij de financiële ontwikkelingen op de voet volgen.

Koers

Deze begroting kent dezelfde koers als de vastgestelde kadernota, inclusief de aangenomen moties en amendementen. Het toekomstbeeld blijft "Mensen verblijven graag in Twenterand door de goede voorzieningen. Ook komen mensen er graag als toerist of om zich er met hun bedrijf te vestigen. Er is een bloeiende detailhandel, elke kern heeft een eigen karakter en ontwikkelt haar eigen kracht. Er is bedrijvigheid en een sterke agrarische sector waarin ondernemersgeest en duurzaamheid op maat zijn gecombineerd."

Dit heeft zich als volgt vertaald in (de kadernota en) deze begroting;

Economische groei is de basis. We willen aantrekkelijk zijn voor een gezonde mix van bedrijven en een diverse beroepsbevolking.

Waar hard gewerkt wordt, moet ook ruimte zijn voor ontspanning. Op cultureel gebied is de ontwikkeling van een creatieve broedplaats een in het oogspringende ontwikkeling.

Ruimtelijke groei door onder andere meer woningen te bouwen. Er wordt een toekomstgerichte visie voor het landelijk gebied van Twenterand ontwikkeld.

Sociaal domein, er zijn vernieuwde kaders van toepassing, enerzijds vanuit het gekozen scenario "economisch sterk met een sociaal kloppend hart", anderzijds vanuit de nieuwe integrale beleidsnota (IBN). We willen inzetten op normalisatie, einde aan claimedrag en samenwerking.

Naast deze koers moet ook rekening gehouden worden met complexe en omvangrijke opgaven waar gemeenten voor staan.

Ten opzichte van de kadernota is de begroting bijgesteld op basis van de inzichten van de bestuursrapportage. Deze onderwerpen worden toegelicht in de financiële tabel.

Programma's

De begroting wordt overeenkomstig het coalitieakkoord in drie programma's uitgewerkt. Voor de inhoudelijke ontwikkelingen en perspectieven verwijzen wij u naar de diverse inleidingen van deze programma's.

Financiën

Zoals gezegd: deze begroting is gebaseerd op de kadernota 2024. Uiteraard zijn ook de structurele effecten uit de bestuursrapportage 2023 meegenomen in deze begroting. Het saldo van de Kadernota 2024 is het vertrekpunt voor het financieel overzicht. De financiële consequenties vanuit de Kadernota kunt u weervinden in de tegel "verwerkte besluiten uit de Kadernota 2024". Deze worden niet herhaald in onderstaande tabel.

Financieel overzicht: verklaring verschil Kadernota en begroting

BEGROTING 2024

Saldo Kadernota 2024

Financiële afwijkingen:

Afwijking op inflatie die in kadernota is meegenomen

Toegerekende lasten

Voordeel door hogere toerekening aan grondexploitaties

Scheidingspunt. Correctie, dubbel geraamd (structureel opgenomen n.a.v. berap 2022 en ook in kadernota opgenomen)

Kostendeckende producten:

Betreft m.n. riool doordat meer btw toegerekend is (uit TDFG: over hele investeringsbedrag)

Lagere kapitaallasten

	2024	2025	2026	2027
Saldo Kadernota 2024	9.213 v	847.415 v	- n 2.479.70 3	- n 4.235.31 4
Financiële afwijkingen:				
Afwijking op inflatie die in kadernota is meegenomen	-85.000 n	-82.000 n	-91.000 n	395.000 v
Toegerekende lasten	300.000 v	340.000 v	350.000 v	350.000 v
Voordeel door hogere toerekening aan grondexploitaties	55.000 v	55.000 v	55.000 v	55.000 v
Scheidingspunt. Correctie, dubbel geraamd (structureel opgenomen n.a.v. berap 2022 en ook in kadernota opgenomen)	150.000 v	785.000 v	685.000 v	135.000 v
Kostendeckende producten:				
Betreft m.n. riool doordat meer btw toegerekend is (uit TDFG: over hele investeringsbedrag)	0	-26.000 n	-26.000 n	162.000 v
Lagere kapitaallasten	420.00 v 0	1.072.00 v 0	973.000 v	1.097.00 v 0
	429.21 v 3	1.919.41 v 5	- n 1.506.70 3	- n 3.138.31 4
Grote afwijkingen n.a.v. de berap:				
<u>Sociaal:</u>				
Reële tarievenonderzoek : Jeugd € 340k en Wmo € 750k	- n	- n	- n	- n
Conform de eerste uitkomsten van het onderzoek is er een doorrekening gemaakt wat de structurele meerkosten zijn voor Twenterand.	1.090.000	1.134.000	1.179.000	1.226.000
Nieuwe aanbesteding doelgroepenvervoer:	75.000 v	229.000 v	238.000 v	249.000 v
Voordeligere prijzen op OMD-vervoer (voordeel jeugd = € 125k en voordeel Wmo = € 175k). Nadeel op het leerlingenvervoer = € 225k.	60.000 v	62.000 v	65.000 v	67.500 v
Volume afname van de gemeentepolis (zorgverzekering)	155.000 v	161.000 v	168.000 v	174.000 v
Kosten zijn lager, derhalve bijstelling begroting				
Aframing PGB ivm onderuitputting en mindere volumes.				
(voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de doelenboom Maatschappelijke ondersteuning waarin de financiële ontwikkelingen van Sociaal domein zijn verwoord)	- n 800.00 0	-682.000 n	-708.000 n	-735.500 n
<u>Ruimte:</u>				
Hogere inflatie op groenonderhoud openbaar groen	n -46.000 n	-47.000 n	-48.000 n	-49.000 n
Stijging kosten zijn marktconform en zit met name in hogere brandstof- en loonkosten.				
<u>Economie en vrijetijdsbesteding:</u>				

Hogere inflatie op groenonderhoud sportparken Stijging kosten zijn marktconform en zit met name in hogere brandstof- en loonkosten.	-35.000 n	-35.000 n	-36.000 n	-37.000 n
Hogere energiekosten Betreft m.n. verbruik van sporthallen	-22.000 n	-22.000 n	-23.000 n	-23.000 n
	-57.000 n	-57.000 n	-59.000 n	-60.000 n
Bedrijfsvoering:				
Nadeel/Voordeel op Algemene Uitkering (conform raadsbrief)	-43.000 n	16.000 v	175.000 v	-102.000 n
Hogere bijdrage GBTwente a.g.v. loon- en prijsstijging	-25.000 n	-26.000 n	-27.000 n	-27.000 n
Kosten pensioenen 'oud' wethouders Raming bijgesteld nav werkelijke kosten.	-20.000 n	-21.000 n	-22.000 n	-23.000 n
	-88.000 n	-31.000 n	126.000 v	-152.000 n
Nieuwe voorstellen:				
Uitbreiding griffie 0,22 fte In de werkgeverscommissie is besloten tot uitbreiding met 8 uur op de griffie.	-14.000 n	-15.000	-15.000	-16.000
Coördinator bibob 1 fte	-110.000 n	-115.000	-119.000	-124.000
Lagere dotatie behoedszaamheidsreserve Dotatie is geraamd op € 2,5 mln. gedurende 3 jaar (2023-2025)	750.000 v	0	0	0
	626.00 v 0	-130.000 n	-134.000 n	-140.000 n
Diverse wijzigingen				
	-20.566 n	-141.372 n	-148.171 n	-9.647 n
Saldo meerjarenbegroting 2024	43.647 v	831.043 v	- n 2.477.87 4	- n 4.284.46 1

Financieel overzicht

Voor het volledige overzicht wordt onderstaand nog even kort de aangenomen moties en amendementen van de kadernota 2024 herhaald. Dit zijn de moties/ amendement met een direct financieel effect in 2024, dat verwerkt is in deze begroting:

- Amendement Actualiseren en uitvoering geven aan de economische visie. Een update volstaat.
- Budget opleiden en trainen van inwoners in gebruik van AED voor reanimatie
- Aanstelling van een centrummanager voor het Brinkdorp Den Ham, mogelijk in samenwerking met Gastvrij Twenterand (wordt nog uitgewerkt)
- Aanstellen fondsenwerver en ondersteuner
- Uitbreiding leerplicht (/ leerlingenvervoer)
- Investeringsbudget marketing Engbertsdijksvenen.

Investeren

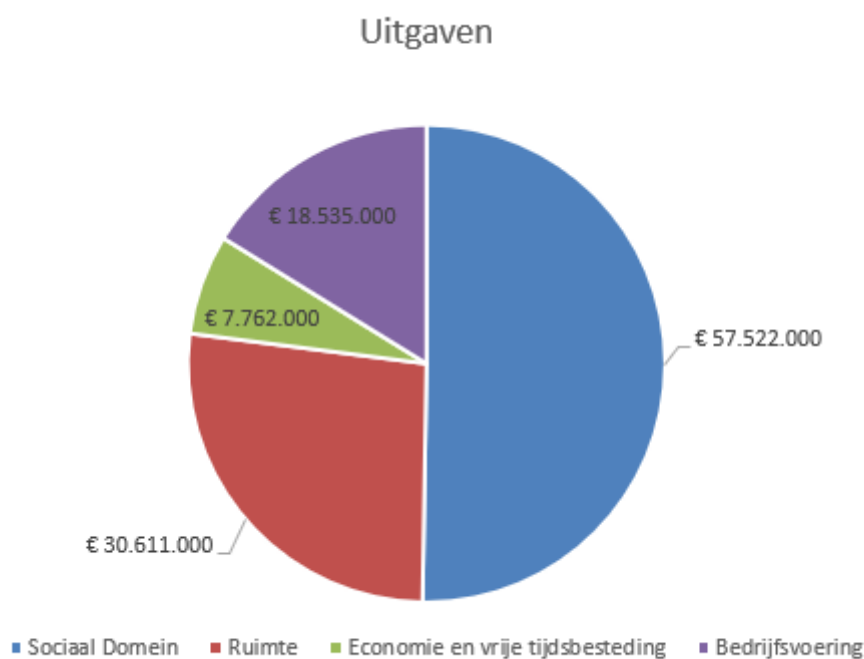
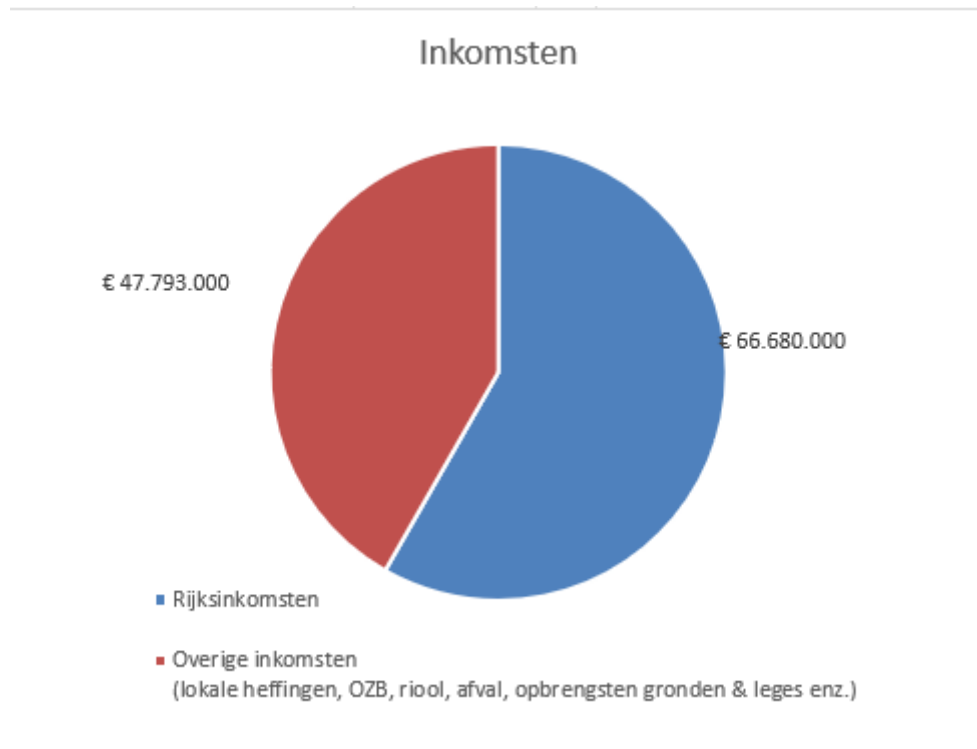
Ondanks de financieel zorgelijke situatie van onze gemeente is toch ruimte vrijgemaakt (middels kadernota en deze begroting) voor investeringen in de samenleving. Namelijk:

- Programmaplan wonen
- Subsidieprogramma Leader
- Vervanging kunstgrasvelden
- Diverse actualisaties op het gebied van Economie
- Acties inclusiviteit/ toegankelijkheid
- Extra impuls cultuur
- Coördinator Bibob (Wet Bibob; Bibob staat voor bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur)

Risico's

De inflatie is nog niet onder controle, de economie staat onder druk en de rentepercentages blijven oplopen. Het leven is voor iedereen duurder geworden, maar voor sommige mensen komen deze kostenstijgingen harder aan dan voor anderen. De bestaanszekerheid staat onder druk. Daar komt nog bij dat we met z'n allen te maken hebben met een krappe arbeidsmarkt. Vacatures zijn steeds moeilijker in te vullen. Dit geldt ook voor de ambtelijke organisatie van de gemeente Twenterand. Er bestaan veel onzekerheden voor onze inwoners, ondernemers, (maatschappelijke) organisaties, maar ook voor ons als gemeente. Over deze en andere risico's leest u meer in de paragraaf weerstandsvermogen. Onze beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 14.384.585 en de risico's vereisen een weerstandsvermogen van € 5.730.000. Dat betekent een dekkingsratio van 2,50 en dat ligt ver boven de norm van 1.

Financieel overzicht grafiek

Leeswijzer

Met deze inleiding laten wij de richting zien zoals wij de begroting hebben opgesteld. In de doelenbomen beschrijven wij het beoogd effect, de (sub)doelen en activiteiten die wij uitvoeren op een bepaald terrein. Bij de subdoelen en activiteiten is met de kleur van de bol aangegeven of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. We gebruiken rood, oranje en groen. Voor de subdoelen en activiteiten betekent rood dat de taak wettelijk is, groen is niet wettelijk en oranje is deels wettelijk.

U vindt, net als vorig jaar, linkjes naar relevante beleidsdocumenten. In de begrotingsapp staat een aparte tegel met 'verwerkte besluiten uit de Kadernota 2024'.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Twenterand.

